

фахівців до міжкультурного спілкування; формування стійкої мотивації та суб'єкт-суб'єктної взаємодії під час аудиторної і позааудиторної роботи й самоосвіти, розширення освітнього простору [2, с. 196] здобувачів освіти.

Перспективами подальших наукових розвідок у даному напрямі вважаємо більш ґрунтовний розгляд особливостей та практичних методик реалізації компетентнісного підходу до формування готовності здобувачів освіти до міжкультурного спілкування в системі вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лебедева А., Люріна Т. Формування у майбутніх учителів системи компетенцій у процесі професійної підготовки. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Педагогіка*. 1(1)/2015. С. 45-47.
2. Сотер М. В. Формування готовності майбутніх інженерів-судномеханіків до міжкультурної комунікації. Дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тернопіль, 2018. 297 с.
3. Хоменко А. Суб'єкт-суб'єктні відносини як основа реалізації сучасної парадигми вищої освіти в Україні. *Педагогічні науки*. 2015. № 64. С. 66-74.
4. Key Competencies. A Developing concept in General Compulsory Education. Eurydice: The Information network on Education in Europe. 2002. P. 13–14.

Люріна Таніта Іванівна. Формування готовності здобувачів вищої освіти до міжкультурного спілкування

У статті розкрито засадничі положення щодо підвищення якості процесу формування готовності здобувачів вищої освіти до міжкультурного спілкування задля підвищення їх конкурентоспроможності. У процесі дослідження підтверджено ефективність педагогічних умов успішного здійснення формування готовності здобувачів освіти до міжкультурного спілкування. Критеріями готовності здобувачів освіти до міжкультурного спілкування визначено: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, комунікативно-діяльнісний.

Ключові слова: здобувачі освіти, міжкультурна взаємодія, критерії готовності до міжкультурного спілкування.

Lyurina Tanita. Formation of readiness of higher education seekers for intercultural communication

The article reveals the basic provisions for improving the quality of the process of forming the readiness of higher education students for intercultural communication in order to increase their competitiveness. In the process of research the efficiency of pedagogical conditions of successful realization of formation of readiness of pupils of education for intercultural communication is confirmed. Criteria for the readiness of students for intercultural communication are defined: motivational-value, cognitive, communicative-activity.

Key words: students, intercultural interaction, criteria of readiness for intercultural communication.

УДК 37.015.:159.954

МІЛЬТО Л.О.,

доктор педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТВОРЧОСТІ

В Україні педагогічна діяльність як творчий процес була і залишається предметом глибоких наукових досліджень, є головною педагогічною, психологічною, культурологічною проблемою, що не втрачає своєї актуальності, тому що педагогіка як наука і мистецтво неможлива без педагогічної творчості та педагогічної майстерності.

Методологічною основою дослідження творчості як наукової проблеми становлять філософські, психологічні, педагогічні, культурологічні праці зарубіжних і вітчизняних дослідників, які намагалися створити теорію творчості, з'ясувати, що уявляє собою творчий процес, визначити сутнісні ознаки творчого мислення, розкрити механізми творчості.

Варто зауважити, що філософський аспект дослідження проблеми творчості був й залишається предметом досліджень представників різних країн та епох: А. Бергсон, М. Бердяєв, Й. Гете, І. Кант, Ф. Ніцше, О. Спіркін, Й. Фіхте, Ф. Шеллінг, А. Шопенгауер, П. Енгельмеєр та ін. Актуальне значення в

контексті нашого дослідження мають питання фізіологічних основ, етапів, рівнів, ознак творчості, якостей творчої особистості, механізмів процесу розвитку творчої особистості, які розглядали психологи Б. Ананьєв, В. Бехтерєв, Д. Богоявленська, Л. Виготський, Н. Кузьміна, О. Лук, В. Моляко, Я. Пономарьов, В. Рибалка, С. Рубінштейн, Е. Фромм та ін.

Питання, пов'язані з проблемами педагогічної творчості, знайшли своє відображення в низці праць В. Андрєєва, Н. Гузій, В. Загв'язинського, І. Зязюна, В. Кан-Калика, Н. Кічук, І. Ісаєва, М. Лазарєва, О. Раченко, С. Сисоєвої, В. Сластьоніна, І. Харламова та ін., які розглядають педагогічну діяльність як творчий процес.

Мета статті: розкрити психолого-педагогічні аспекти сутності педагогічної творчості. На початку ХХ ст. проблему творчості висвітлив своїми працями «Теорія творчості», «Питання теорії та психології творчості», «Еврілогія, або загальна теорія творчості» російський філософ, учений і винахідник П. Енгельмеєр, який розробив основи нової науки про творчість – «еврілогії», пише, що творча особистість являє собою прогресивний елемент, який дає все нове.

Слід підкреслити, що П. Енгельмеєр розвив теорію трьох актів творчості, які складаються з трьох етапів: на першому етапі творчість зароджується з бажання, виникає інтуїтивна ідея, принцип, гіпотеза теорії; на другому етапі формулюється план, схема, проект, здійснюється доказ теорії; на третьому етапі відбувається конструктивна реалізація задуму. Зауважимо, що третій етап, на думку П. Енгельмеєра, не пов'язаний безпосередньо з творчістю, тому виконання плану може бути доручено відповідному фахівцю. П. Енгельмеєр підкреслював, що геніальність проявляється в першому акті, талант у другому, старанність «рутина» у третьому [20].

У сучасній філософії творчість розглядається як процес, завдяки якому здійснюється сходження людини до вищих ступенів духовності, моральності й свободи, розвитку особистості й культури. Так, філософ, фахівець в галузі філософських проблем психології й кібернетики, О. Спіркін зауважує, що творчість – це властивість свідомості. Вчений звертає увагу на те, що людська думка здатна рухатися не тільки за готовими шаблонами, а й прокладати нові шляхи, ламаючи застарілі норми, здатна до новаторства, творчості [17].

Таким чином, вчений дає визначення творчості як духовної діяльності результатом якої є створення оригінальних цінностей, встановлення нових, раніше невідомих фактів, властивостей і закономірностей матеріального світу і духовної культури.

Проблема творчості завжди привертала увагу психологів. Відомий психолог, психіатр, фізіолог В. Бехтерєв розглядав творчість з позиції рефлексології, називаючи проблемну ситуацію подразником творчості, коли проблема-подразник викликає створення домінанти, навколо якої концентрується необхідний для розв'язання задачі практичний досвід. Учений вважав, що творчість – це відповідна реакція на подразник, а продуктом творчості є сукупність рефлексів. В. Бехтерєв зауважував, що для будь-якої творчості, окрім навчання, необхідний певний рівень обдарованості [3]. Тим самим учений підкреслював, що психологія творчості нерозривно пов'язана з психологічною проблемою здібностей творчої особистості.

Психолог, філософ, психоаналітик, соціолог, один із засновників неофрейдизму Е. Фромм, праці якого орієнтують людину на пізнання власної індивідуальності, яка може бути досягнута тільки через розум, волю, почуття, переживання, збереження ідентичності, свободу, творчість, любов, зазначав, що життя індивіда – це процес народження самого себе. Учений називав особистість творцем власного життя, а творчість розглядав як спосіб життя людини. Е. Фромм писав, що творчість – це здатність дивуватися і пізнавати, уміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, націленість на відкриття нового і здатність особистості до глибокого усвідомлення свого власного досвіду [18].

Науково-технічні досягнення ХХ ст. дали психологам, винахідцям поштовх до вивчення закономірностей творчому процесу в науці. Так, Г. Альтшуллер – автор посібників «Теорія розв'язання винахідницьких задач» та «Теорія розвитку творчої особистості», який розробляв евристики (алгоритми розв'язання творчих задач), дійшов висновку, що незважаючи на індивідуальний характер, творчість має певні специфічні закономірності, притаманні лише творчому процесу.

Автор зауважує, що з творчість є нормою людського життя, а здатність до творчості – це не талант, а природа людини. Г. Альтшуллер пише, що здібності до творчості є у всіх, але розкрити та розвинути творчі здібності можливо лише за бажанням самої особистості у творчості, а також за можливостями її реалізації [1]. Головне, на думку вченого, створення мотивації на творчість та оволодіння технологіями творчої праці. Він підкреслює, що необхідна універсальна освіта, що не виключає професійної майстерності. Отже, основним способом розвитку творчої особистості, Г. Альтшуллер вважає процес самовдосконалення людини, що свідчить про закономірність реалізації творчих можливостей, саморозвитку та самовираження в процесі творчості.

У сучасній психології творча особистість характеризується наявністю здібностей (загальних, спеціальних), обдарованості, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю. Так, у працях відомих українських психологів, фахівців у психології творчості (І. Бех, Г. Костюк, В. Моляко, В. Роменець, В. Рибалко та ін.) творча активність

розглядається як продуктивний стан особистості, як здатність людини самостійно визначати предмет діяльності та вирішувати, яка саме діяльність буде здійснюватись, щоб реалізувати творчий потенціал. Учені зауважують, що в процесі формування творчої особистості важливішими є внутрішні процеси: уява, фантазія, воля.

Вагомий внесок у розробку теоретичних засад механізму творчості зроблено академіком Г. Костюком [8], який досліджував особливості творчого розвитку учнів. Учений підкреслював провідну роль саморуку, спонтанної творчої активності у процесі формуванні та самотворення особистості, розкривав механізми саморозвитку та саморегуляції творчого розвитку.

Науковий інтерес представляють дослідження з теорії творчості фундатора української історико-психологічної науки, академіка В. Роменця, який у своїх працях «Фантазія, пізнання, творчість», «Психологія творчості», «Виховання творчих здібностей у студентів» розглядає структуру творчого процесу, формування творчих здібностей людини, розробляє поняттєво-категоріальний апарат творчості. В. Роменець акцентує увагу на тому, що саме завдяки творчості виявляється індивідуальність людини й трактує творчість як прояснення та душевне очищення, як катарсис [15].

На значимість творчості як одного із засобів підвищення емоційного тону людини звертає увагу В. Рибалко. Він підкреслює, що творчість актуалізує позитивну гаму переживань, яка супроводжує ефективну працю: переживання радощів від зробленого, досягнутого, почуття впевненості у своїх силах, у своєму творчому потенціалі [14].

Увагу психологів привертає питання про те, які ознаки дозволяють вважати людину творчою особистістю. Так, академік І. Бех вважає, що людська унікальність, індивідуальність тісно пов'язана з проблемою творчості. Учений наголошує, що поняття творчості передбачає нове бачення, нове рішення, новий підхід, тобто готовність до відмови від звичних схем і стереотипів поведінки, сприйняття і мислення, готовність змінювати самого себе.

Академік В. Моляко, який досліджує питання творчої особистості та творчої обдарованості, розглядає творчу людину як таку, що досягла вищого ступеню розвитку, підготовленості до конкретних видів діяльності та життя в цілому. Учений зазначає, що рівні творчої діяльності завжди будуть різними, оскільки в кожному конкретному випадку творчі можливості у кожного конкретного фахівця детерміновані його здібностями, обдарованістю, талантом [11].

Творчість розглядається вченими як діяльність у виробництві істотно нового, як форма пізнання дійсності, як процес формулювання, визначення та вирішення проблем, нестандартних задач. Поняття «творча особистість» пов'язується з творчим потенціалом самої особистості та неодмінною реалізацією творчого потенціалу людини в конкретній діяльності.

Заслуговують на увагу дослідження психолога та філософа Д. Богоявленської, яка розробила метод «Креативне поле», який дозволяє адекватно ідентифікувати творчі здібності і обдарованість, більш ефективно реалізовувати розвиток творчих здібностей та індивідуалізацію освіти. Д. Богоявленська вперше запропонувала розуміння творчості як вихід за межі заданої проблеми, тобто творчість досягається в тому випадку, коли суб'єкт може проявити себе на вищому рівні активності. Учена виділяє інтелектуальну активність як одиницю аналізу творчості, а поняття «інтелектуальна активність» трактує в аспекті «ініціативи» [4].

Саме Д. Богоявленська ввела до наукового обігу термін «інтелектуальна ініціатива», який визначається як продовження розумової діяльності за межами вже вирішеної проблеми, що не обумовлено ні власними практичними потребами людини, ні зовнішніми негативними оцінками роботи, а також розробила класифікацію рівнів інтелектуальної активності: стимульно-продуктивний, евристичний і креативний, які відображають рух думки, її послідовне сходження від аналізу одиничного (стимульно-продуктивний рівень), через особливе (евристичний рівень) до загального (креативний рівень).

В своїх дослідженнях Д. Богоявленська розглядає проблему творчості не лише як проблему інтелекту, продуктивного мислення, а й як проблему особистості. Інтелектуальна активність відображає інтелектуально-пізнавальні та мотиваційні характеристики творчої особистості й може використовуватися як критерій оцінки творчого потенціалу особистості.

Питання, пов'язані з проблемами педагогічної творчості знайшли своє відображення в психолого-педагогічних працях (Ю. Азаров, Н. Гузій, В. Загв'язінський, Н. Кічук, М. Лазарев, М. Нікандров, К. Платонов, І. Раченко, М. Поташник, В. Сластьонін, С. Сисоева та ін.).

Варто зауважити, що суттєве значення для нашого дослідження мають наукові праці, що розкривають закономірності педагогічної творчості. Одна із перших дослідників педагогічної творчості в Україні С. Сисоева, яка розглядає педагогічну творчість як об'єктивний творчий процес, виявила такі закономірності педагогічної творчості: зумовленість творчої підготовки вчителя потребами соціально-економічного і культурного розвитку суспільства; відповідність змісту і форм підготовки вчителя

сучасному рівню розвитку психолого-педагогічної науки і педагогічної практики; залежність розвитку педагогічної творчості від особистісних якостей вчителя та рівня його творчої педагогічної діяльності.

Відповідно до позиції авторів праці «Педагогічна творчість» В. Кан-Калика, М. Нікандрова, педагогічна творчість вчителя включає в себе творчу педагогічну діяльність вчителя і творчу навчальну діяльність учня в їх взаємодії та взаємозв'язку, а також результати їх творчої діяльності, які ведуть до розвитку і саморозвитку як вчителя, так й учнів [7].

Як відзначає В. Сластьонін, найбільш суттєвими характеристиками творчості є новизна і перетворення. На думку науковця, ні загальний рівень культури вчителя, ні його ерудиція, ні любов до дітей не можуть бути показниками творчо працюючих педагогів. Отже, вчений робить висновок, що творчість – це завжди творення чогось нового на основі перетворення пізнаного: нового результату або оригінальних шляхів і методів його отримання.

На думку багатьох учених (В. Загв'язінський, І. Зязюн, З. Курлянд, М. Лазарев, М. Мажар, В. Міжеріков, О. Мороз, В. Омеляненко, М. Поташник, К. Платонов та ін.) педагогічна творчість тісно пов'язана з розвитком професійної майстерності й є обов'язковою умовою педагогічної майстерності вчителя.

Нам імпонує визначення автора праці «Педагогічна творчість учителя» академіка В. Загв'язінського про те, що справжнє виховання і навчання – це завжди творення нового, що збуджує внутрішні сили людини, тому що творчість є механізмом продуктивного перетворення самої особистості.

За переконанням В. Загв'язінського, без творчості не може бути й педагога-майстра. Саме тому, на думку автора, педагогічна творчість виступає умовою розвитку педагогічної майстерності. Учений зазначає, щоб досягати рівня педагогічної майстерності, вчитель зобов'язаний знайти себе, свій стиль педагогічної діяльності, розкрити самотність своєї натури. Творчий підхід до педагогічної праці, справжня майстерність передбачає індивідуальний стиль діяльності вчителя, в якому реалізуються найбільш сильні сторони його особистості [5].

Академік М. Поташник у своєму посібнику для вчителя «Педагогічна творчість: проблеми розвитку і досвід» звертає увагу на те, що вчитель досягає вищого рівня майстерності лише на основі творчості й обов'язково шляхом сумлінності, наполегливості, працездатності, подолання труднощів, перетворюючи уміння в навички, набуваючи педагогічного досвіду [13].

Зазначимо, що ще в 90-х рр. ХХ ст. білоруський вчений, академік І. Харламов запропонував чотири стадії професійного розвитку педагога. Перша стадія – педагогічна умілість (досягається в процесі навчання майбутнього вчителя у закладах вищої освіти, а також на початку роботи вчителя в школі); друга стадія – педагогічна майстерність (досягається «відшліфовуванням» методів і прийомів застосування психолого-педагогічної теорії на практиці); третя стадія – педагогічна творчість (характеризується самостійною творчою діяльністю в межах реалізації освітньої програми); четверта стадія – педагогічне новаторство (досягається через реалізацією педагогом на практиці принципово нових, прогресивних педагогічних ідей, здатних підвищити якість освіти) [19].

У період 80–90-х рр. ХХ ст. великого значення набуває розкриття психолого-педагогічного змісту понять «творча особистість», «творча індивідуальність» (О. Абдулліна, Н. Вишнякова, М. Мажар, О. Пехота, К. Платонов, Н. Посталюк та ін.).

Досліджуючи розвиток творчої індивідуальності вчителя як необхідної складової педагогічної майстерності, М. Мажар визначив соціальні та психолого-педагогічні умови розвитку творчої індивідуальності вчителя.

Серед необхідних умов дослідник виокремив діалектичну єдність розвитку та саморозвитку творчої індивідуальності вчителя, орієнтацію процесу формування особистості вчителя на потенційні індивідуальні особливості людини як суб'єкта майбутньої професійної діяльності та на рівень вимог, що висуваються до людини з боку педагогічної професії.

Обов'язковою умовою розвитку творчої індивідуальності, на думку М. Мажара, є наявність творчого потенціалу людини, що визначає її професійну придатність до педагогічної діяльності та можливість суб'єктного розвитку, а також включення науково-практичної діагностики професійно-педагогічної придатності до процесу формування особистості майбутнього вчителя і розвитку його творчої індивідуальності. Дослідник довів, що важливою умовою розвитку творчої індивідуальності є реалізація гуманістичної парадигми професійної підготовки майбутнього вчителя, яка передбачає особистісно і практико-орієнтовані педагогічні технології розвитку та саморозвитку його особистості [10].

У наукових працях українських дослідників О. Мороза та В. Омеляненко також простежують взаємозв'язок педагогічної творчості та майстерності. Учені розглядають педагогічну майстерність як досконале, творче виконання педагогом професійних функцій на рівні мистецтва результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості кожного вихованця, забезпечення високого рівня інтелектуального розвитку, виховання кращих моральних якостей, духовного збагачення учасників навчально-виховного процесу [9].

Звертаючи увагу на взаємозв'язок між педагогічною творчістю і рівнем розвитку педагогічної майстерності, В. Паламарчук тлумачить педагогічну майстерність як складне і багатогранне явище, що являє собою сплав професійно значущих якостей учителя, професійно-педагогічних знань, умінь і досвіту творчої діяльності, що призводить до професійного успіху [12].

У наукових дослідженнях В. Сластьоніна категорія «творча індивідуальність» трактується як базова для педагогіки та психології, оскільки творчий характер педагогічної діяльності об'єктивно передбачає наявність творчої індивідуальності вчителя.

Важливе значення для дослідження проблеми педагогічної творчості та педагогічної майстерності мають праці українського філософа, психолога, педагога, фундатора педагогічної майстерності, академіка І. Зязюна, який наголошував, що майстерність педагога стверджується через творчість і втілюється в ній. На думку вченого, зовнішньо педагогічна майстерність виявляється в успішному вирішенні різноманітних задач навчання, конкретні показники майстерності виявляються у високому рівні виконавства, якості праці, доцільних, адекватних педагогічним ситуаціям діях викладача, досягненні високих результатів навчання і виховання [6].

Слушним є визначення І. Зязюна, що майстерність – це особливий стан, який дає певний рівень професійної свободи вчителю, педагогу, вихователю, керівникові навчального закладу, визначаючи межі можливого і внутрішньо дозволеного в педагогічній реальності.

Відповідно до позиції І. Зязюна, педагогічна майстерність вчителя є стійкою системою теоретично обґрунтованих і практично виправданих педагогічних дій і операцій, які забезпечують високий рівень інформаційної взаємодії між викладачем і його учнями. Сутність же майстерності полягає в особистості вчителя, його позиції, здатності проявляти творчу ініціативу на ґрунті реалізації власної системи цінностей.

Учений писав, що педагогічний досвід – це досвід творчий, переломлений кризь індивідуальність учителя, сліпе копіювання вчителем чужого досвіду не забезпечує формування власного педагогічного досвіду. На думку вченого, та частина педагогічного досвіду, яка піддається відтворенню, повинна чітко окреслитись, технологічно виокремитись у вигляді прийомів, операцій, процедур. Тільки після таких педагогічних технологій передовий досвід одного педагога може стати надбанням іншого.

Отже, синтезуючи різноманітні наукові підходи до творчості, визначено, що поняття «педагогічна творчість» ґрунтується на визначенні такого феномену як творчість. Провідними характеристиками педагогічної творчості виступають новизна, оригінальність, нестандартність, інноваційність процесу та результату педагогічної діяльності, вихід за межі відомого в педагогічній науці та практиці. З'ясовано, що елементи новизни у педагогічній творчості вчителя найчастіше пов'язані не з продукуванням нових прийомів навчання, а з їх модернізацією. Доведено, що педагогічна творчість тісно пов'язана з педагогічною майстерністю й є обов'язковою умовою професійного розвитку вчителя. З'ясовано, що педагогічна творчість містить елементи новизни, що найчастіше за все пов'язано не стільки з продукуванням прийомів навчально-виховної діяльності, скільки з деякою їх модернізацією. У науковому обігу поняття педагогічної творчості розглядається як творчий процес у діяльності педагога, як інтегративна якість його особистості та як критерій якісного професійного становлення вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альтшуллер Г. С. Найти идею: Введение в ТРИЗ – теорию решения изобретательских задач. 4-е изд. М. : Альпина Паблишер, 2011. 400 с.
2. Бердяев Н. А. Самопознание. Опыт философской автобиографии. М.: Книга, 1991. 446 с.
3. Бехтерев В.М. Общие основы рефлексологии человека. М.–Пг., 1923. 407 с.
4. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей: монография. Самара : Издательский дом «Федоров», 2009. 416 с.
5. Загвязинский В. И. Педагогическое творчество учителя. М.: Педагогика, 1987. 159 с.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
7. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. М. : Педагогика, 1990.114 с.
8. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К. : Рад. школа, 1989. 612 с.
9. Мороз О. Г., Омеляненко В. П. Перші кроки до майстерності. К. : Товариство «Знання». 1992. 112 с.
10. Мажар Н.Е. Теоретические основы развития творческой индивидуальности : дис. ... доктора пед. наук. М., 1996. 348 с.
11. Моляко В. О. Актуальні соціально-психологічні аспекти обдарованості. *Обдарована дитина*. 1998. № 1. – С. 4–5.

12. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала: посібник для вчителів і керівників шкіл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 152 с.
13. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт. К. : Рад. школа, 1988. 187 с.
14. Рибалко В. В. Психологія розвитку творчої особистості. К. : ІЗМН, 1996. 236 с.
15. Роменець В. А. Психологія творчості. К. : Либідь, 2001. 288 с.
16. Сисоєва С. Основи педагогічної творчості. К. : Міленіум, 2006. 346 с.
17. Спиркин А. Г. Философия. –2-е изд. М. : Гардарики, 2006. 736 с.
18. Фромм Э. Кризис психоанализа. М. : АСТ, Полиграфиздат, 2010. 256 с.
19. Харламов И.Ф. О педагогическом мастерстве, творчестве и новаторстве. *Педагогика*. 1992. №7-8. С. 11–15.
20. Энгельмейер П. К. Теория творчества. М.: Книжный дом, 2010. 208 с.

Мільто Людмила Олександрівна. Психолого-педагогічні аспекти творчості

Ретроспективний аналіз проблеми творчості в психологічному та педагогічному аспектах засвідчив, що джерелом педагогічної творчості є світовий культурний досвід філософів, психологів, педагогів-новаторів, який базується на ідеалах гуманізму, пошуку істини, прагнень і можливостей для самовизначення та кращої реалізації свого творчого потенціалу.

Ключові слова: *творчість, педагогічна творчість, творча особистість, творча індивідуальність, творчий процес, педагогічна майстерність.*

Milto Lyudmila. Psychological and pedagogical aspects of creativity

A retrospective analysis of the problem of creativity in psychological and pedagogical aspects showed that the source of pedagogical creativity is the world cultural experience of philosophers, psychologists, educators, innovators, based on the ideals of humanism, truth, aspirations and opportunities for self-determination and better realization of their creative potential.

Key words: *creativity, pedagogical creativity, creative personality, creative individuality, creative process, pedagogical skill.*

УДК 616.314

МОРОЗОВА О.О.,
магістрантка 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогічне дорадництво),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

**ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ
ІЗ ЗАКЛАДАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Постановка проблеми. У Законі України «Про освіту» та у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті визначено провідні орієнтири розвитку освіти у закладах дошкільної освіти (ЗДО), які спрямовані на посилення методичного і наукового супроводу педагогічних працівників, поновлення стандартів, введення інноваційних розвивальних технологій навчання та сучасного програмно-методичного забезпечення. Для цього необхідно приділити значну увагу методичній роботі у ЗДО.

Аналіз останніх досліджень. Питанням методичної роботи у ЗДО приділяли увагу Л. Калуська [1], О. Корнєєва [2], І. Романюк і Л. Пушкаренко [3], Л. Швайка [4]. Однак розгляд змісту методичної роботи науково-методичного центру і ЗДО у науково-методичній літературі висвітлено не достатньо.

Мета статті полягає у визначенні форми методичної роботи науково-методичного центру і ЗДО для підвищення рівня професіоналізму педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу. Зміст методичної роботи відображається в організаційній структурі та окремих формах методичної роботи. Форми методичної роботи – це сукупність заходів, які проводять з метою підвищення професійної майстерності педагогічних працівників [6].

Форми методичної роботи можуть бути систематичними та епізодичними. Всі вони проводяться з урахуванням категорії вихователів, рівня їх підготовленості, досвіду роботи, рівня освіти та доповнюють одна одну. Вони можуть бути як колективними, так й індивідуальними.

До колективних форм організації методичної роботи належать: «методичні об'єднання, творчі майстерні, семінари, проблемні семінари, лабораторії молодого спеціаліста, динамічні групи, лекції-консультації, науково-практичні конференції, педагогічні виставки, тренінги, школи передового досвіду» [8].